

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Ніколаєва С. Ю., Задорожна І. П.

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ
ІСТОРІЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Монографія

Тернопіль
2021

УДК.378.016:81'243(091)

Н 63

Рецензенти:

Зеня Л. Я. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської філології і перекладу імені професора І. В. Корунця Київського національного лінгвістичного університету

Лабінська Б. І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Черниш В. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій Київського національного лінгвістичного університету

*Друкується за рішенням вченої ради
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 року).*

Ніколаєва С. Ю.

Н 63 Теоретичні засади історії методики навчання іноземних мов: монографія. / С.Ю. Ніколаєва, І.П. Задорожна. — Тернопіль : Осадца Ю.В., 2021. — 298 с.

ISBN 978-617-595-111-8

Мета монографії – ознайомити читачів з теоретичними засадами методів навчання іноземних мов минулого. Розглянуто загальний розвиток методики навчання іноземних мов з давніх часів до кінця ХІХ сторіччя. Проаналізовано найбільш відомі методи навчання іноземних мов за схемою: загальна характеристика, фактичні дані, наукові передумови, методичні засади. Завершується огляд кожного з методів авторськими висновками. Монографія може бути використана у викладанні дисциплін «Історія методики навчання іноземних мов», «Методи навчання іноземних мов і культур: етапи становлення і розвитку» у бакалавраті, магістратурі чи аспірантурі.

Адресується студентам – майбутнім учителям і викладачам іноземних мов, фахівцям з методики навчання іноземних мов і культур, молодим науковцям.

УДК.378.016:81'243(091)

ISBN 978-617-595-111-8

© С. Ю. Ніколаєва, 2021

© І. П. Задорожна, 2021

© ФОП Осадца Ю.В., 2021

Зміст

Передмова			4
1.	Розділ 1.	Генезис методики навчання іноземних мов	12
2.	Розділ 2.	Перекладні методи навчання іноземних мов	36
3.	Розділ 3.	Реформа навчання іноземних мов. Прямий метод навчання	67
4.	Розділ 4.	Методична система Гарольда Пальмера	95
5.	Розділ 5.	Методична система Майкла Уеста	128
6.	Розділ 6.	Аудіо-лінгвальний метод навчання іноземних мов	158
7.	Розділ 7.	Аудіо-візуальний метод навчання іноземних мов	190
8.	Розділ 8.	Комунікативний метод навчання іноземних мов	225
9.	Розділ 9.	Методи інтенсивного навчання іноземних мов	261
Післямова			294
Список використаних джерел			295

Шановні читачі!

У монографії викладено історію становлення і розвитку методики навчання іноземних мов. Описано методи, які існували в різні часи і відповідали потребам суспільства певного історичного періоду. Як відомо, зараз відбувається реформа вищої освіти і переглядаються зміст і методи навчання іноземних мов у закладах освіти всіх типів. Це вимагає повернення до методів навчання іноземних мов минулого, щоб не загубити те позитивне, що було зроблено науковцями тих часів, і «не винаходити велосипед».

Основна мета монографії – дати уяву про історичний розвиток методів навчання іноземних мов. У дев'яти розділах подано схеми і таблиці, в яких у логічній послідовності викладено теоретичні засади найбільш відомих методів навчання іноземних мов різних часів. Увесь матеріал подано переважно українською мовою. Назви публікацій – мовами оригіналу. Окремі фрагменти також наводяться іноземними мовами. Надаються приклади таблиць на підстановку, типів і видів вправ, прийомів навчання мовного матеріалу і мовленнєвої діяльності. Рекомендуються відеофільми до кожного з розділів і даються завдання до них.

У результаті опрацювання матеріалу монографії Ви оволодієте теоретичними засадами таких методів навчання, як граматико-перекладний і лексико-перекладний; прямий метод часів Реформи; методичні системи Г. Пальмера і М. Уеста; аудіо-лінгвальний та аудіо-візуальний методи; комунікативний метод та низки інтенсивних методів навчання іноземних мов минулого сторіччя. Особливу увагу приділено методу активізації резервних можливостей особистості і колективу Г. О. Китайгородської. На початку кожного розділу Вам пропонується ряд питань для повторення матеріалу попереднього розділу.

Сподіваємось, що монографія стане у нагоді студентам бакалаврату, магістратури та аспірантури, вчителям і викладачам, молодим науковцям.

Матеріал монографії розподілено між авторами в такий спосіб:

Передмова, розділи 1, 4, 6, 7, 8, 9, післямова – *Ніколаєва С. Ю.*, д-р пед. наук, професор;

Розділи 2, 3, 5 – *Задорожна І. П.*, д-р пед. наук, професор.

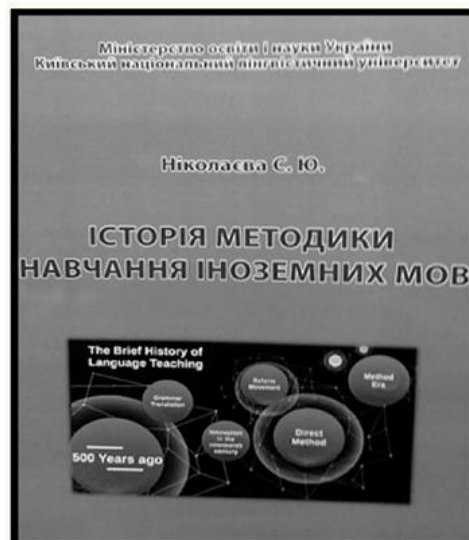
**Дисципліни «Історія методики
навчання іноземних мов» і
«Методика навчання
іноземних мов і культур: етапи
становлення і розвитку»**

Основний посібник

Ніколаєва С. Ю.

- Історія методики навчання іноземних мов: навч.-метод. посіб. для студентів магістратури та аспірантури. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2020. 180 с.
- Див. репозитарій КНЛУ.

Підручник

Ніколаєва С. Ю.

- Розділ 12. Методи і технології навчання іноземних мов і культур в історичному аспекті. *Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика: підручник.....* Київ: Ленвіт, 2013. С. 543 – 573.
- Див. репозитарій КНЛУ.

Основні теми курсу

- Тема 1. Генезис методики навчання іноземних мов (ІМ).
- Тема 2. Перекладні методи навчання ІМ.
- Тема 3. Реформа навчання ІМ.
Прямий метод навчання ІМ.
- Тема 4. Методична система Гарольда Пальмера.
- Тема 5. Методична система Майкла Уеста.
- Тема 6. Аудіолінгвальний метод навчання ІМ.
- Тема 7. Аудіовізуальний метод навчання ІМ.
- Тема 8. Комунікативний метод навчання ІМ.
- Тема 9. Методи інтенсивного навчання ІМ.

Мета №1 викладання дисципліни: Формування загальних компетентностей

Здатності спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

Здатності мислити абстрактно, аналізувати, синтезувати, узагальнювати, оцінювати для розуміння проблем, процесів і явищ у галузі методики навчання іноземних мов і культур та зарубіжної літератури.

Здатності до пошуку, аналізу й опрацювання професійно орієнтованої інформації з методики навчання іноземних мов і культур із різних джерел.

Здатності дотримуватися вимог академічної доброчесності.

Мета №2 викладання дисципліни: Формування фахових компетентностей

Здатності виконувати типові професійні завдання, пов'язані з діяльністю викладача іноземних мов і культур та зарубіжної літератури.

Здатності виконувати наукові дослідження у галузі методики навчання іноземних мов (МНІМ) і культур.

Здатності аналізувати й відбирати сучасні методи, технології і засоби навчання, контролю й оцінювання та ефективно використовувати їх для забезпечення освітнього процесу з іноземних мов і культур та зарубіжної літератури.

продовження

Здатності розвивати інтелектуальну й емоційну сфери студентів, індивідуальний стиль навчально-пізнавальної діяльності, професійно орієнтовані інтереси, здібності, вміння самонавчання шляхом ознайомлення з навчальними стратегіями, готовність до професійної самоосвіти, самовдосконалення й саморозвитку, вміння цілепокладання.

Здатності реалізувати міжпредметні зв'язки.

Очікувані результати навчання: знання

Знати і розуміти теоретичні засади навчання ІМ у XVI – XVIII століттях.

Знати і розуміти теоретичні засади навчання ІМ у XIX столітті.

Знати і розуміти теоретичні засади навчання ІМ у XX – XXI століттях.

Конкретизовані знання

- **термінологія з історії МНІМ**
- **основні категорії і поняття з історії МНІМ**
- **провідні наукові публікації з проблеми періодизації МНІМ**
- **тенденції розвитку МНІМ**
- **науково-методичні засади МНІМ минулого**
- **цілі, зміст, основні прийоми і засоби навчання в різних методах навчання ІМ**

Очікувані результати навчання: уміння

Уміти аналізувати особливості методів навчання ІМ у ХУІ – ХУІІІ століттях.

Уміти аналізувати особливості методів навчання ІМ у ХІХ столітті.

Уміти аналізувати особливості методів навчання ІМ у ХХ – ХХІ століттях.

Конкретизовані вміння

- **кваліфіковано використовувати термінологію з історії МНІМ**
- **зрозуміло і вичерпно давати визначення основних категорій і понять з історії МНІМ**
- **відбирати й аналізувати інформацію з історії МНІМ**
- **опрацьовувати наукові джерела з проблем історії МНІМ**

продовження

- **аналізувати цілі, зміст, основні прийоми і засоби навчання в різних методах навчання ІМ**
- **визначати доцільність використання окремих прийомів навчання ІМ (за різними методами) та окремих технологій у закладах вищої освіти України**
- **відрізнити “комунікативне” навчання ІМ від “некомунікативного”**

Очікувані результати навчання: комунікація, автономність і відповідальність

Уміти спілкуватися з зарубіжними колегами в усній і письмовій формах на професійні теми.

Уміти планувати свою професійну освіту, самовдосконалення й саморозвиток.

Нести персональну відповідальність за свою професійну освіту, самовдосконалення й саморозвиток.

Розділ 1. Генезис методики навчання іноземних мов (ІМ)

Питання 1

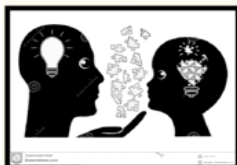
Методи і технології навчання ІМ

Поняття «метод» (від грецького methodos – шлях дослідження або пізнання) у найбільш загальному значенні – спосіб досягнення мети.

Тлумачення терміну «метод»

Метод як методична система або напрямок у навчанні предмету у конкретний історичний період розвитку науки.

Метод як шлях і спосіб досягнення певної мети у навчанні.

Метод як єдність принципів навчання і таких глобальних компонентів методики як мета, зміст, способи і засоби навчання.

Типи поняття «метод»

Загальнометодологічне

Загальнодидактичне

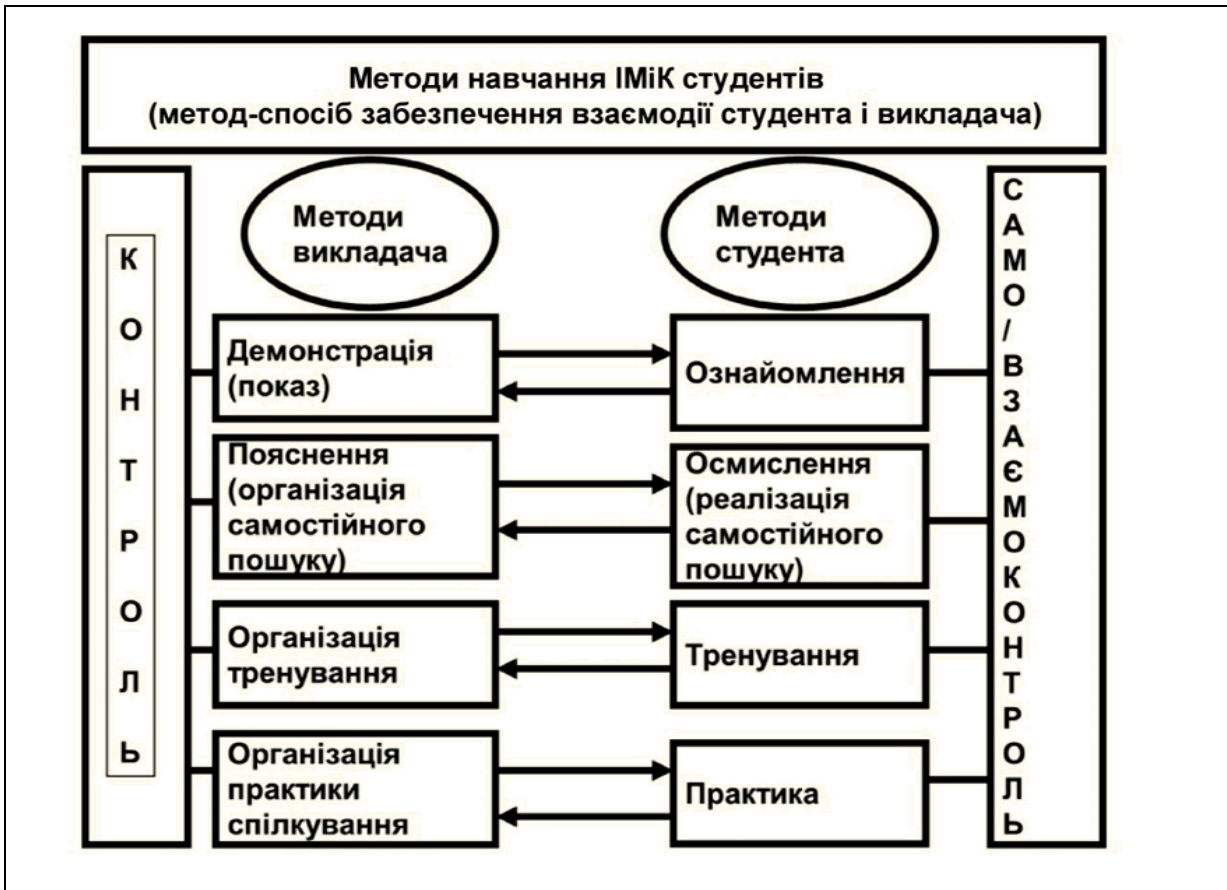
Часнодидактичне/методичне

Загальнометодологічні методи

Загальнодидактичні методи

Методи викладання	Методи учіння
<ul style="list-style-type: none">➤ Показ➤ Пояснення➤ Організація тренування➤ Організація застосування➤ Корекція➤ Оцінка	<ul style="list-style-type: none">➤ Ознайомлення➤ Осмислення➤ Участь у тренуванні ➤ Практика застосування➤ Самокорекція➤ Самооцінка

«Метод» у навчанні ІМ

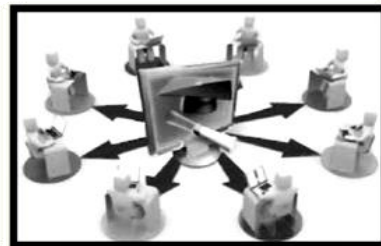
Напря́м у навчанні, в межах якого реалізуються цілі, завдання і зміст навчання ІМ та який зумовлює шляхи і способи їх досягнення (метод-напря́м).

Стратегія навчання ІМ, згідно якої викладач розробляє тактику навчальної діяльності у конкретних умовах навчання.

Система послідовних і взаємопов'язаних дій викладача і студентів, які забезпечують оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю.

Технологія навчання ІМ

- це сукупність спеціально відібраних і розташованих у певному порядку прийомів роботи викладача, за допомогою яких досягаються поставлені на занятті цілі формування іншомовної комунікативної компетентності з найбільшою ефективністю за мінімально можливий для їх досягнення період часу.

Основні характеристики технології навчання ІМ

1

• **Результативність**

2

• **Економічність**

3

• **Ергономічність**

4

• **Вмотивованість студентів**

Питання 2

Типологія методів навчання ІМ

Типи методів-напрямів навчання іноземних мов

Основні методи навчання ІМ

➤ натуральний метод	
➤ перекладні методи	<i>граматико-перекладний текстуально/лексико-перекладний метод М. Берліца метод С. Крашена та інші</i>
➤ прямі методи	
➤ неопрямі методи	<i>усний метод Гарольда Пальмера метод навчання читання Майкла Уеста аудіо-лінгвальний метод Чарльза Фріза і Роберта Ладо аудіо-візуальний (швидкісний, структурно-глобальний) метод</i>
➤ сугестивні методи	<i>сугестивний метод Г. Лозанова емоційно-смісловий метод І. Ю.Шехтера інтенсивний курс для дорослих Л. Гегечкорі курс "занурення" Л. С. Плєсневича сугестокібернетичний метод В. В. Петрусинського метод активізації резервних можливостей особистості та колективу</i>
➤ комунікативні методи	

Класифікація методів-напрямів НІМ (Щукін А. М., 2014)

Прямі методи (безперекладні)	Свідомі методи (перекладні)	Комбіновані методи (змішані)	Інтенсивні методи
Натуральний	ГраMATИКО- перекладний	Читання	<u>Сугестопедичний</u> <u>Г.Лозанова</u>
Прямий	Текстуально- перекладний	Комунікативний	<u>Емоційно- смісловий</u>
Аудіовізуальний	Свідомо- співставний	Тандем-метод	Активізації
<u>Аудіолінгвальний</u>		Свідомо- практичний	Гіпноpedії
Армійський			<u>Ритмоpedії</u>
Усний			«Експрес-метод»
«Метод гувернантки» Метод Г. Берліца			<u>«Інтел-метод»</u> <u>Психотерапевтич- ний</u>

**Приклади досліджень
з історії методики навчання
іноземних мов**

**Миролубов Олександр
Олександрович**

Щукін Анатолій Миколайович

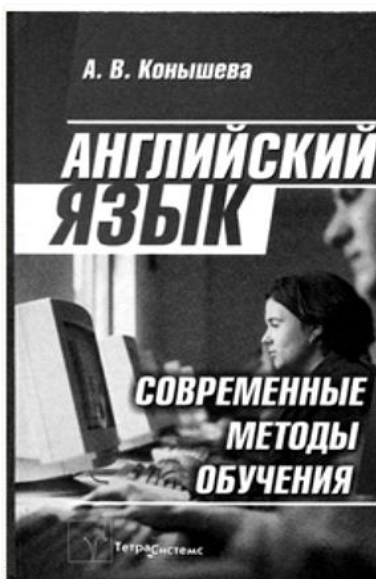
Ніколаєва Софія Юріївна – розділи
колективної монографії «Сучасні технології навчання іноземних мов і
культур у вищих навчальних закладах. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с

Лабінська Богдана Ігорівна

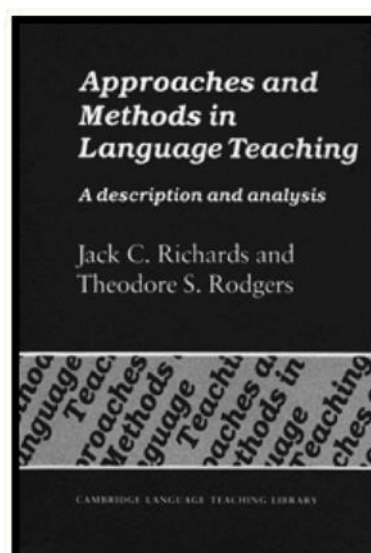
Конишева Ангеліна Вікторівна

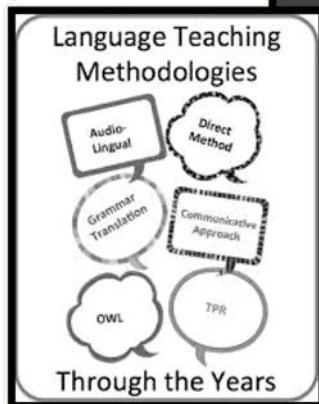
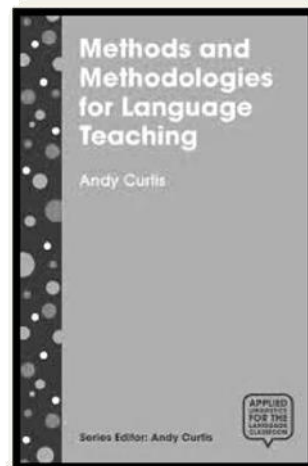
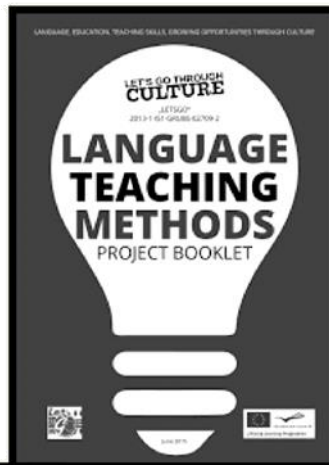
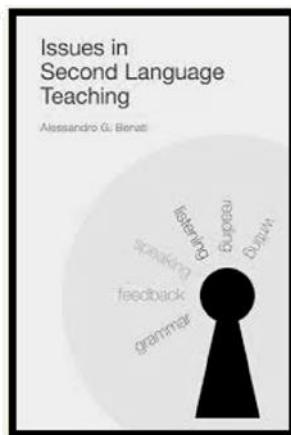
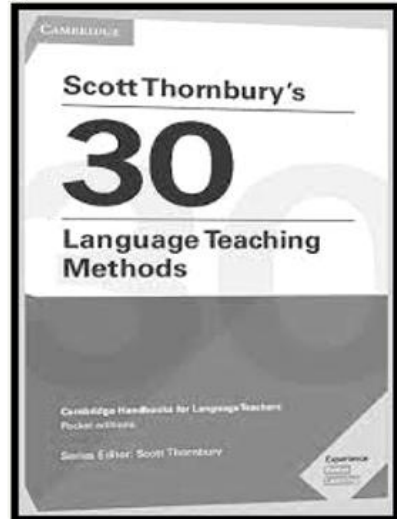
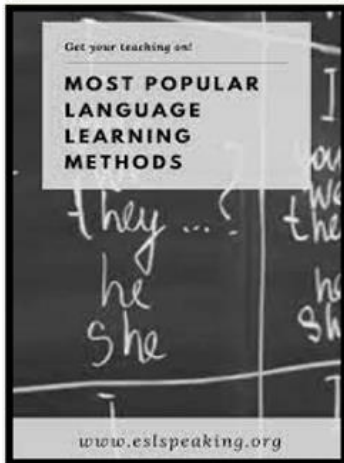

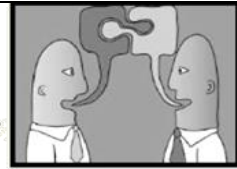
Гез Надія Іванівна, Фролова Галина Михайлівна

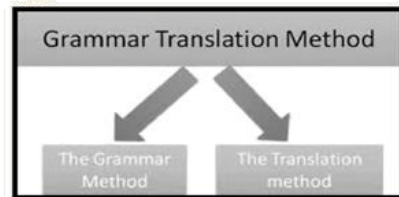
Джек С. Ричардс

Питання 3. Етапи розвитку методики навчання ІМ

Орієнтовні етапи розвитку методики навчання ІМ

До XVI ст. (Давній Рим,
Середні віка, Епоха
відродження).

XVI - XVII століття. XVI
століття. Німеччина (Йоган
Штурм). Англія (Роджер
Ешем). Франція (Мішель
Монтень). Московська
держава.

XVII століття. Німеччина
(Вольфганг Ратке). Чехія
(Ян Амос Коменський). Англія
(Джон Локк).

XVIII століття. Навчання
іноземних мов у Росії.
Швейцарія (Олександр
Шованн). Німеччина
(Август-Герман Франке,
Йоган Базедов).

Продовження: кінець XVIII ст. – кінець XIX ст.

Грамати́ко -
перекладний метод
(Німе́ччина –
І. Мейдингер, Англія –
Г. Оллендорф).

Текстуально-перекладний
(лексико-перекладний,
аналітико-індуктивний)
метод (Франція - Ж. Жакото,
Англія - Д. Гамільтон,
Швейцарія - А. Шаванн).

Реформа навчання
ІМ. Прямий метод
навчання ІМ.

Продовження: ХХ століття

Методична
система Гарольда
Пальмера (20-і
роки).

Методична
система Майкла
Уеста (20-30-і
роки).

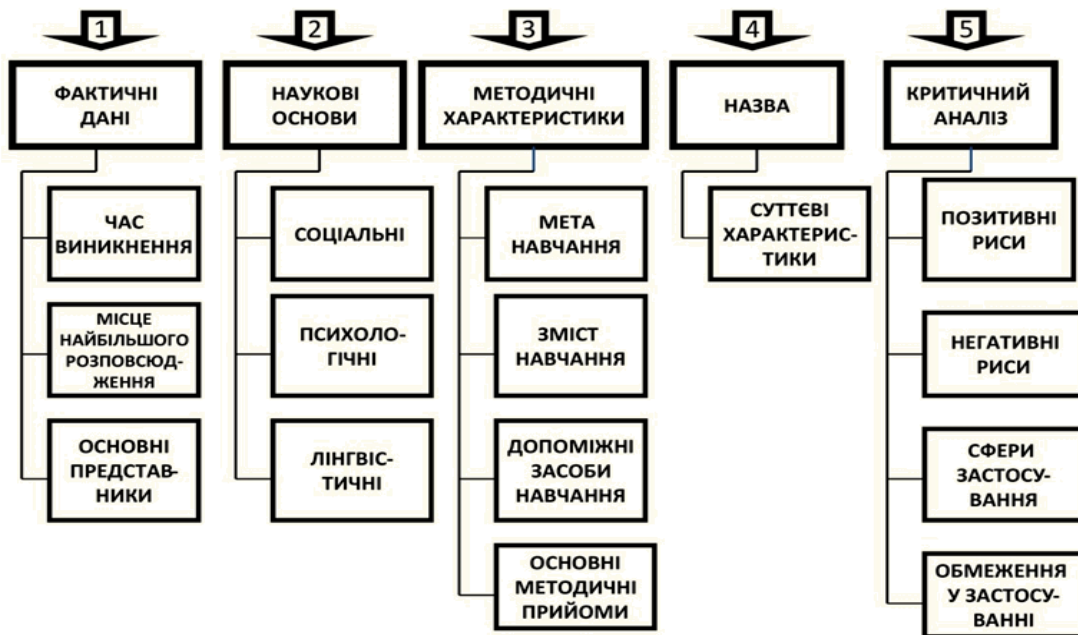
Аудіолінгвальний
метод навчання
ІМ (40-50-і роки).

Аудіовізуальний
метод навчання
ІМ (50-і роки).

Комунікативний
метод навчання
ІМ (70-і роки).

Методи
інтенсивного
навчання ІМ (60-і
роки).

СХЕМА АНАЛІЗУ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІМ

Перший етап розвитку МНІМ

Давні часи: Єгипет

Розвиток
торгівельних та
культурних зв'язків з
Грецією.

Цілі навчання
грецької мови:
практичне володіння
і знайомство з
культурою.

Навчання окремих
єгипетських
хлопчиків вчителями-
греками.

Давні часи: Римська Імперія

Цілі
навчання
грецької
мови у
школі

1. Марк Квінтіліан: « ...науки перейшли до нас з грецької, з грецької і починати треба».

2. Підготовка
ораторів

3. Надання знань з філософії та літератури

Методичні рекомендації М. Квінтіліана

- Навчати літер за допомогою гри
- Поступово переходити від літер до читання за складами
- Звертати увагу на виразність мовлення
- Навчати читання з розумінням
- Після навчання читання та письма переходити до навчання граматики
- Матеріал для читання відбирати відповідно віку учнів і визначеному змісту
- Регулярна шкільна вправа - переклад

Давні часи: Греція

Цілі навчання латинської мови	Навчання граматики (з використанням віршів)	
	Розвиток умінь усного мовлення окремо від граматики	
	Розвиток умінь писемного мовлення окремо від граматики	

Латинська мова, латина (Lingua Latīna, МФА: [ˈlɪŋɡʷa laˈtiːna]) — класична індо-європейська мова. Належить до латинсько-фаліскської групи італійських мов. Одна з найстаріших і наріжних мов Європи, які формували її цивілізацію. Використовує латинську абетку, створену на основі етрусської і грецької. Флективна мова, має три роди, сім відмінків, п'ять відмін, чотири дієвідміни, три часи, три особи, три способи дієслова, три стани, три види, два числа. Походить від мови населення Стародавнього Рима. Набула поширення у Середземномор'ї та Західній Європі завдяки розростанню Римської Республіки та Римської імперії. Стала панівною мовою Італії та Західної Римської імперії.

Етапи розвитку латинської мови

Архаїчна латина (240—81 рр. до н. е.)

Класична латина (81 до н. е. — 120 н. е.)

Посткласичний період (14-120 рр. н. е.)

Пізня латина (III-VII ст. н. е.)

Середньовічна латина (VII — XIV ст.)

Ренесансна латина (XIV-XVI ст.)

Латина Нового часу

Сучасна латина

Середні віки: навчання латини

Цілі навчання	Навчання лексики	
	Навчання граматики	
	Навчання фразеології	
	Педагог Л. М. Модзалевський (1866) називає вивчення латини незв'язним, безглуздим багатознанням, порожнім, надутим схематизмом.	

Основні висновки

Відомості про вивчення іноземних мов (ІМ) відносяться до далеких часів: в епоху розквіту культури в Сирії, стародавніх Єгипті, Греції, Римі ІМ мали практичне і загальноосвітнє значення в силу жвавих торгівельних і культурних зв'язків між цими країнами.

Роль ІМ не слабшала також і в період середньовіччя, про що свідчать літературні пам'ятники того часу і лексичні запозичення, відмічені словниками західноєвропейських мов.

Спочатку грецька, а потім латинська мови були тими основними ІМ, яких навчали приватно і в школах.

продовження

Жодна ІМ протягом всієї історії розвитку культури країн Європи не грала такої виняткової ролі, як латинська (протягом п'ятнадцяти століть!!!).

З розвитком національних мов в Західній Європі латинська мова втрачає свою панівну роль, залишаючись, проте, в загальноосвітній системі навчання на довгі роки.

Знання латинської мови було першою ознакою вченості. В країнах Європи латинською мовою писали і захищали дисертації.

Для навчання латинської мови використовувалися перекладні методи, які в подальшому вплинули на методику навчання західноєвропейських мов - французької, німецької та англійської.

Питання 4

Methodologist

www.emmasaying.com

Провідні методисти України (до 2022 року)

1	• Берман Йосип Мойсейович	
2	• Бігич Оксана Борисівна	
3	• Биконя Оксана Павлівна	
4	• Бориско Наталія Федорівна	
5	• Бухбіндер Вольф Абрамович	
6	• Дмитренко Наталія Євгеніївна	
7	• Задорожна Ірина Павлівна	
8	• Зєня Любов Яківна	

продовження

1	• Зінуква Наталія Вікторівна	
2	• Корнева Зоя Михайлівна	
3	• Лабінська Богдана Ігорівна	
4	• Ляховицький Михайло Васильович	
5	• Майєр Наталія Василівна	
6	• Микитенко Наталія Олександрівна	
7	• Морська Лілія Іванівна	
8	• Ніколаєва Софія Юріївна	
9	• Паршикова Олена Олексіївна	

продовження

1	• Петращук Олена Петрівна	A cartoon drawing of a girl with a speech bubble that says "JUST TALK!". She has a large head and a small body, with a speech bubble coming from her mouth.
2	• Плахотник Василь Макарович	
3	• Редько Валерій Григорович	
4	• Скалкін Володимир Львович	
5	• Скляренко Ніна Костянтинівна	
6	• Смелякова Лідія Петрівна	
7	• Тарнопольський Олег Борисович	
8	• Черниш Валентина Василівна	
9	• Черноватий Леонід Миколайович	

Пригадайте матеріал попереднього розділу

Назвіть основні етапи розвитку методики навчання іноземних мов (ІМ).

Конкретизуйте складові наукових засад кожного з методів навчання.

Поясніть, які методичні характеристики має кожен з методів навчання.

Назвіть цілі навчання грецької мови в давні часи.

Розділ 2

«Перекладні методи навчання іноземних МОВ»

Grammar Translation Method:

Питання 1

**Граматико-перекладний метод (ГПМ)
навчання іноземних мов
(інші назви: перекладний,
синтетичний)**

Завдання

Подивіться
відеофільм
«Grammar
Translation
Method
Theory» і
запишіть

Video

Основні цілі навчання ІМ

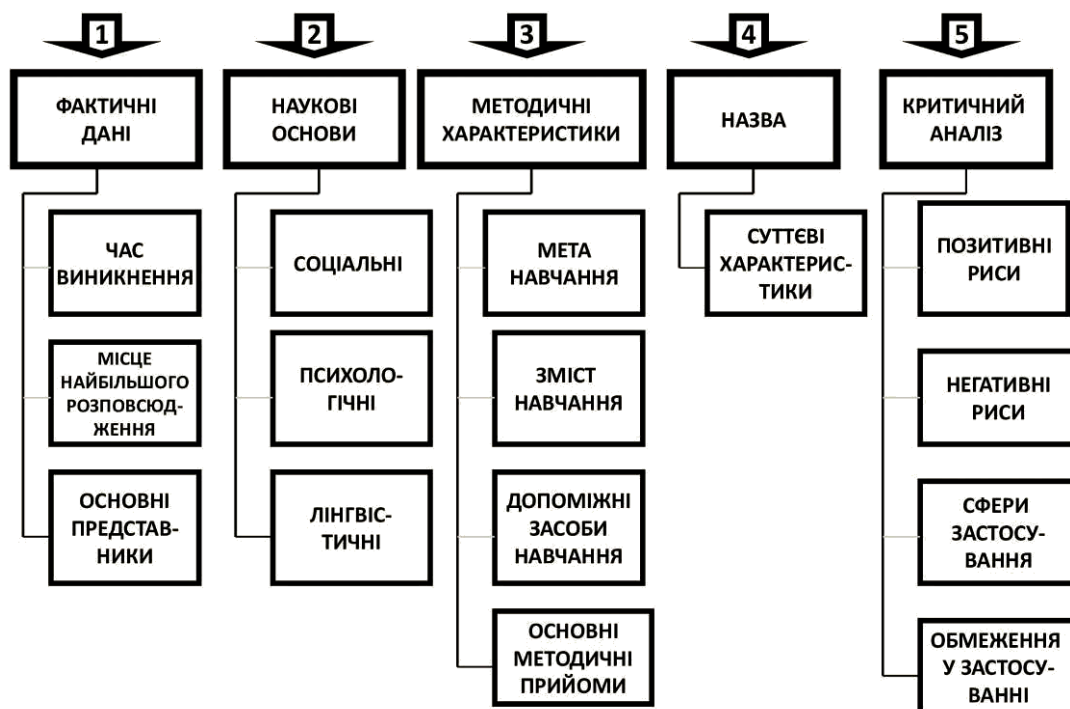
**Основні прийоми навчання
ІМ**

Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=HrUNhH9slQ8&t=314s>

The Grammar-Translation Method (GTM) evolved from the Classical Method that was used from the 15th century in the teaching of Latin and Greek — both long-since dead languages. Latin and Greek were taught to promote the intellect and virtually no attempt was made to speak them. The method focuses on the literature and grammar of the target language, with passages being translated into and from the mother tongue.

<https://www.tefl.net/methods/grammar-translation.php>

Схема аналізу перекладних методів навчання ІМ

Основні характеристики граматико-перекладного методу навчання іноземної мови

1 ФАКТИЧНІ ДАНІ; 2 НАУКОВІ ОСНОВИ; 3 МЕТОДИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ;
4 НАЗВА; 5 КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ

- 1
 - XVIII-XIX століття
 - Усі країни Європи
 - І. Мейдингер (Німеччина)
 - Г. Оллендорф (Англія)
- 2
 - Наслідування традицій англійської школи
 - Асоціативна психологія (Дж. Берклі, Д. Юм)
 - Порівняльно-історичне мовознавство (В. Гумбольдт)
- 3
 - Загальноосвітня підготовка учнів (розвиток логічного мислення)
 - Навчання граматики і перекладу текстів на рідну мову, читання, навчання лексики, писемного мовлення
 - Зв'язні оригінальні тексти іноземною мовою
 - Заучування, повторення, аналіз, переклад
- 4
 - "ГраMATика" - зміст навчання
 - "Переклад" - провідний прийом навчання
- 5
 - Запропоновано ефективні прийоми роботи з текстом (граматичний аналіз)
 - Відсутність орієнтації на оволодіння усним мовленням
 - Відрив форми від змісту
 - Використання для навчання перекладу
 - Окремі прийоми граматичного аналізу використовуються у школі

Фактичні дані Час виникнення

XVIII-XIX століття
(період Відродження)

Соціальне замовлення суспільства:

- зміцнення національних мов
- розширення міжнародних зв'язків
- втрата латинською мовою свого панівного статусу
- латинська мова стала переважно атрибутом освіченості та вченості

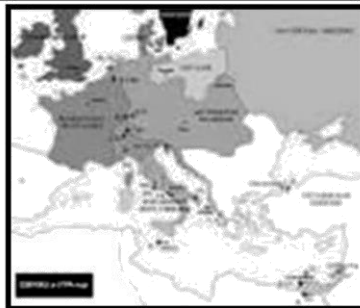
Результат

Зміни політичного, економічного, соціального та культурного характеру привели до витіснення мертвих класичних мов сучасними західноєвропейськими мовами: французькою (XVIII ст. - XIX ст.), німецькою (перша половина XX ст.) та англійською (XX ст.).

Бум американського варіанту англійської мови у зв'язку з широким розповсюдженням північно-американської цивілізації (друга половина XX ст.).

Країни найбільшого
розповсюдження

Всі країни Європи (карта 1800 р.)

Основні представники ГПМ

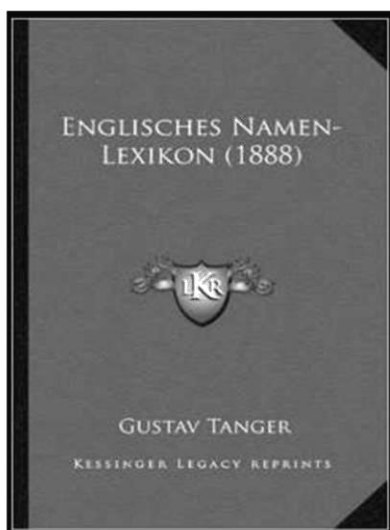
Німеччина – Густав Тангер, Іоган Майдінгер
(1755 – 1822)

Англія – Джеймс Гамільтон (1769 – 1831),

Франція – Жан Жозеф Жакото (1770 –1840),

Англія – Г. Оллендорф (1803 – 1865),

Густав Тангер (Gustav Tanger)

Наукові засади ГПМ навчання ІМ

Лінгвістична основа

**Порівняльно-історичне мовознавство
(Я. Грім, Ф. Бопп, Р. Раск, А. Шлейхер,
В. Гумбольдт та ін.)**

- Німецький лінгвіст В. Гумбольдт вважав, що метою викладання мови є повідомлення знань про її загальну структуру.
- Порівняльно-історичне мовознавство не мало значного впливу на методи викладання живих мов, оскільки свою увагу воно зосереджувало на стародавніх мовах, вважаючи їх вершиною мовного розвитку.

Фрідріх Вільгельм Крістіан Карл Фердинанд Фрайхер фон Гумбольдт

22 червня 1767,
Потсдам — 8 квітня
1835) — німецький
філолог, філософ,
лінгвіст, державний
діяч, дипломат

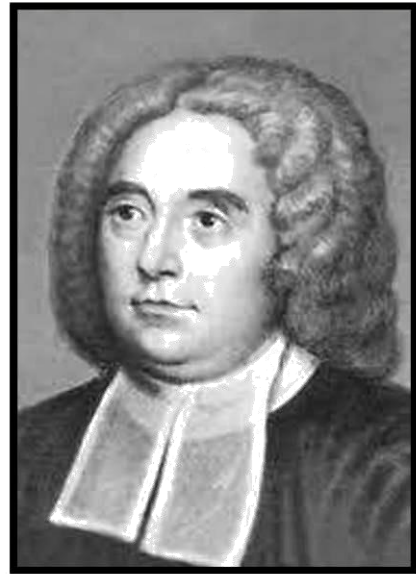
Психологічна основа

Асоціативна психологія (Дж. Берклі, Д. Гартлі, Д. Юм та ін.). Вихідні положення:

- всі психічні процеси розкладаються на окремі елементи, які потім з'єднуються у свідомості за законами асоціацій;
- пам'ять - одне з основних явищ психіки, навчання має будуватися на основі запам'ятовування та зіставлення явищ у двох мовах.

Джордж Берклі (1685-1753)

Впливовий ірландський філософ, англіканський єпископ (за хрещенням — протестант), відомий своїми роботами про суб'єктивний ідеалізм, підсумований в його книзі «Бути це відчувати».

Девід Юм (1711-1776)

Шотландський філософ-емпірист, історик та економіст, діяч епохи Просвітництва, в першу чергу відомий своїми працями у галузі епістемології. Юма часто називають провідним неоскептиком вісімнадцятого сторіччя.

Основні положення навчання ІМ

Спільність мов і повний збіг понять за змістом і способом висловлювання.

Дослівний переклад.

Синтез і дедукція.

Заучування напам'ять граматичного матеріалу.

Навчання мови на зразках писемного мовлення.

Знайомство зі структурою мови на основі порівняння граматичних явищ ІМ з латинською мовою.

Методичні засади навчання ІМ

Цілі навчання ІМ

**Розвиток логічного мислення
(« гімнастика ума»).**

**Навчання слів і граматичних
правил.**

**На просунутому етапі – навчання
читання.**

Зміст навчання ІМ

Граматичний матеріал.

**Лексика для ілюстрації
граматичних правил.**

**Тексти для читання: з Євангелія
та з художньої літератури.**

**Тексти для переказу
(кінець ХІХ століття).**

Принципи навчання ІМ

Дослівний або послівний переклад.

Спочатку вивчення окремих граматичних правил і слів, потім – побудова речень.

Переклад – основний спосіб семантизації нових слів і граматичних форм.

Переклад і заучування напам'ять – провідні способи закріплення матеріалу.

Зразки писемного мовлення – основа навчання мови.

Порівняння з латинською мовою.

Методичні прийоми навчання ІМ

Введення граматичного правила з прикладами для пояснення.

Побудова речення згідно певного правила.

Закріплення матеріалу за допомогою двостороннього перекладу.

Читання, письмо, заучування напам'ять.

Модель навчання за ГПМ

1. Введення нового граматичного матеріалу	Запис викладачем назви теми на дошці.
	Запис студентами рідною мовою граматичного правила під диктовку викладача.
	Запис викладачем на дошці прикладів.
	Переписування студентами прикладів у зошити.
	У прикладах використовувалися знайомі лексичні одиниці.

продовження

2. Первинне закріплення нового граматичного матеріалу	Аналіз речень і текстів, що містять новий граматичний матеріал.
	Конструювання особистих речень згідно вивченого граматичного правила.
	Виконання вправ на переклад.

продовження

3. Введення нової лексики	Викладач пише слова на дошці.
	Студенти переписують слова у зошити з перекладом.
	Викладач пояснює орфографічні особливості слів і організує роботу над їх вимовою.

продовження

4. Закріплення нової лексики і нової граматики	Закріплення нової лексики на основі граматичного матеріалу, вивченого на цьому занятті.
	Виконання вправ на переклад з іноземної мови на рідну.
	Виконання вправ на переклад з рідної мови на іноземну.

**Фрагмент уроку з «Практичної граматики
англійської мови»
В.Нурока для навчання російських школярів
(11-е вид., 1903 р.)**

Урок третій (друга частина).

Вспомогательный глагол *to be* – *быть*.

1. Прилагательные в английском языке не изменяются ни по родам, ни по числам и обыкновенно ставятся перед существительным.

2. Местоимение *it* (*оно*) употребляется для неодушевленных предметов, которые в английском языке все среднего рода. Названия животных по большей части тоже среднего рода.

The boy has the large knife – Мальчик (*известный*) имеет большой нож (*изв.*).

The boy has a large knife – Мальчик (*изв.*) имеет (*один*) большой нож.

A boy has a large knife – Мальчик (*один*) имеет (*один*) большой нож.

<p>He is good. – Он добр.</p> <p>She is good. – Она добра.</p> <p>It is good. – Оно хорошо.</p> <p>The boy is good. – Мальчик добр.</p> <p>The girl is good. – Девушка добра.</p> <p>The pen is good. – Перо хорошо.</p>	<p>Is he good? – Добр ли он?</p> <p>Is she good? – Добра ли она?</p> <p>Is it good? – Хорошо ли оно?</p> <p>Is the boy good? – Добр ли мальчик?</p> <p>Is the girl good? – Добра ли девушка?</p> <p>Is the pen good? – Хорошо ли перо?</p>
--	--

He is a good boy. – Он добрый мальчик.

She is a good girl. – Она добрая девушка.

It is a good pen. – Оно (это) хорошее перо.

Is he a good boy? – Добрый ли он мальчик?

Is she a good girl? – Добрая ли она девушка?

Is it a good pen? – Хорошее ли оно (это) перо?

Текст для перекладу на рідну мову

The good father has a large house. I have a good father. The mother is good.

The good mother has a small garden. Is the pen bad? Is the dog old? Are you rich? Is she poor? We have a large house and a small garden. Is the garden small? Yes, it is. Is the girl young? Is the boy good? No, he is not. Are you a good girl? Yes, I am. Is he not a good boy? Yes, he is. Is it an old cat? Yes, it is.

Текст для перекладу на іноземну (англійську) мову

Брат (изв.) имеет большой дом. Дом (изв.) велик, а сад (изв.) мал.

Хорош ли перочинный ножик (изв.)? Да. (Yes, it is.)

Добр ли мальчик (изв.)?

Стар ли он? Молода ли она? Добрая мать (изв.)

имеет книгу и перочинный ножик. Молоды ли они?

Хорошая ли она девушка? Нет. Добрый ли он

мальчик? Отец (изв.) стар, а мать (изв.) молода. Мы

имеем доброго сына и добрую дочь. Мальчик (изв.)

имеет хорошее перо. Есть ли у него хорошая

книга? Добрая сестра (изв.) имеет маленький сад и

большой дом¹.

¹Тут і далі у фрагментах із підручників збережено авторський текст.

Фрагмент уроку з підручника «Simpler German Course For First Examinations» (Russon A., Russon L. J., 1955) для навчання німецької мови англійських школярів (середня ступінь)

Тема «Прийменники» складається з чотирьох параграфів, що мають однакову структуру:

§ 79 – Präpositionen mit Akkusativ;

§ 80 – Präpositionen mit Genitiv;

§ 81 – Präpositionen mit Dativ;

§ 82 – Präpositionen mit Akkusativ und Dativ.

Введення граматичного матеріалу.

§ 82 – Präpositionen mit Akkusativ und Dativ

After the following nine prepositions **the accusative** is used to show movement to a place, **the dative** to show rest or movement **at** a place.

an , <i>on, at, to, by</i> ; auf , <i>on</i> (horizontal surface only); hinter , <i>behind</i> ; in , <i>in, into</i> ; neben , <i>near, next to, beside</i> ;	über , <i>over, across</i> ; unter , <i>under, among</i> ; vor , <i>in front of, before</i> ; zwischen , <i>between</i> .
---	--

Note Ans=an das; am=an dem; aufs=auf das; ins=in das; im=in dem; iibers=iiber das; iiberm=uber dem; vors=vor das; vorm=vor dem.

Er setzte sich **an den** Tisch.– He sat down at the table.
Er sass **an dem** Tisch.– He was sitting at the table.
Er setzt sich **auf den** Stuhl.– He sits down on the chair.
Er sass **auf dem** Stuhl.– He was sitting on the chair.
Er stellte sich **hinter mich**.– He came and stood behind me.
Er stand **hinter mir**.– He was standing behind me.

Пояснення відбувається рідною мовою учнів; ілюстративний матеріал організовано у звичайну для даного методу послідовності – від слова до речення; переклад з рідної (англійської) мови на іноземну (німецьку) використовується для закріплення спочатку прийменників, пройдених раніше (§ 79–81), потім нового матеріалу.

При поясненні правил автор підручника йде не від фактів англійської мови, а від латинської граматики. Навряд чи доцільно одночасно вводити атрибутивне і предикативне вживання прикметників. Ілюстративні приклади вкрай примітивні.

Prepositions (§ 79-81)

- 1. He came home about seven o'clock after he had gone right round the town.**
- 2. They all sat round the long table till nine o'clock.**
- 3. In spite of the great difficulties since last war the Germans haven't lost (the) courage.**
- 4. He lives at his uncle's opposite the white house.**
- 5. On our arrival we went immediately to bed.**
- 6. In my opinion he did it against his will.**
- 7. We have lunch every day at home.**
- 8. They were walking in the direction of London.**

Учні після читання невеликої історії, що містить прийменники всіх груп, пишуть так званий «вільний твір» з підказаною послідовністю і вербальними опорами. В основу твору кладеться прочитана раніше історія.

Freier Aufsatz¹

Sie haben von Ihrem Onkel einen Zwanzigmarkschein zum Geburtstag bekommen. Bedanken Sie sich in einem Brief dafür.

Brief mit Zwanzigmarkschein auf Geburtstagstisch – was damit getan werden soll – möchte Flöte spielen – will Geld sparen – zwanzig Mark haben noch gefehlt – Summe ist jetzt vollzählig – gehe moigen Flöte kaufen.

das Geburtstagsgeschenk, *birthday present*;
sich schrecklich freuen, *be terribly pleased*;
wissen wollen, *want to know*;
erzählen, *teli*;
seit langer Zeit, *for a long time*;
in Erfüllung gehen, *be fulfilled*;
es ist mir ernst damit, */ really mean it*;

die Spuibüchse, *money-box*;
das Sparkassenbuch, *savings-book*;
das Taschengeld, *pocket-money*;
nicht ausgeben, *spend nothing*;
sparen, *save*;
die Belohnung, *reward*;
es möglich machen, *make (it) possible*;
das Schaufenster, *shop-window*.

Висновок

Фрагменти уроків свідчать про те, що в обох випадках методика навчання спрямована на відновлення цілого (тобто тексту) із слів та речень; граматика як і раніше залишається в центрі уваги. Однак у підручниках ХХ ст. швидше відбувається перехід до тексту та його модифікації. Більш різноманітними стають вправи.

Оцінка ГПМ методу

Досягнення **+**

- Студенти добре знали:
 - граматику ІМ
 - певну кількість слів

Недоліки **⊖**

- Студенти погано володіли:
 - говорінням
 - аудіюванням
 - письмом
 - читанням

Завдання

Подивіться
відеофільм
і виконайте
завдання

Video

Відео «Traditional Language Teaching: The Grammar-Translation Method (TEFL 1.1)»

Режим доступу

<https://www.youtube.com/watch?v=wAEs1JeJE1I>

Запишіть три позитивні та три негативні, з вашої точки зору, риси ГПМ навчання ІМ.

Питання 2

**Лексико (текстуально) -
перекладний або
аналітико-індуктивний метод
навчання іноземних мов**

**Лексико (текстуально) - перекладний
метод - це метод навчання читання,
перекладу, писемного та усного
мовлення на основі аналізу і
конструювання зв'язних навчальних
текстів, вивчення лексики і
граматики, а також використання
вправ у перекладі.**

Основні характеристики текстуально/лексико-перекладного методу навчання іноземної мови

1 ФАКТИЧНІ ДАНІ; 2 НАУКОВІ ОСНОВИ; 3 МЕТОДИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ;
4 НАЗВА; 5 КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ

- 1
 - XVIII-XIX століття
 - Усі країни Європи
 - Ж. Жакото (Франція)
 - Д. Гамільтон (Англія)
 - А. Шаванн (Швейцарія)
- 2
 - Наслідкування традицій англійської школи
 - Асоціативна психологія (Дж. Берклі, Д. Юм)
 - Порівняльно-історичне мовознавство (В. Гумбольдт)
- 3
 - Загальноосвітня підготовка учнів (загальний розумовий розвиток)
 - Навчання граматики і перекладу текстів на рідну мову, читання, навчання лексики, писемного мовлення
 - Зв'язні оригінальні тексти іноземною мовою
 - Заучування, повторення, аналіз, переклад
- 4
 - "Лексика" - зміст навчання
 - "Переклад" - провідний прийом навчання
- 5
 - Запропоновано ефективні прийоми роботи з текстом (лексичний аналіз)
 - Відсутність орієнтації на оволодіння усним мовленням
 - Відрив форми від змісту
 - Використання для навчання перекладу
 - Окремі прийоми граматичного аналізу використовуються у школі

Принципові відмінності ЛПМ від ГПМ

Більш спрямований на практичні цілі.

Основою навчання є лексика.

Навчання реалізується на оригінальних зразках писемного мовлення.

Одиницею навчання є зв'язні тексти, а не слова і речення.

Використання коментарів для пояснення складних мовних явищ.

Модель навчання за ЛГМ

1. Робота з текстом; кожен текст основного курсу подається у підручнику в трьох варіантах:	перший рядок – текст іноземною мовою
	другий рядок – той же текст у транскрипції
	третій рядок – переклад кожного слова на рідну мову

продовження

2. Прийоми роботи	Читання тексту викладачем по реченнях.
	Слухання студентами викладача, читання речення в транскрипції.
	Повторення речень за викладачем.
	Дослівний і літературний переклад.
	Лексико-граматичний аналіз тексту.

продовження

3. Робота з лексикою і грамати-кою	Викладач указує на нові лексичні та граматичні явища в тексті.
	Робота з коментарем (правила, приклади, таблиці, схеми).

продовження

4. Навчання мовленнєвої діяльності	Відповіді на запитання до тексту.
	Переказ тексту.
	Виконання вправ до тексту.
	Написання письмових творів.
	Переклад з рідної мови на іноземну.

Оцінка ЛПМ методу

Досягнення

- Більша практична орієнтація
- Непогані результати навчання читання, письма, перекладу
- Набуття системних граматичних знань
- Оволодіння значним обсягом лексики

Недоліки

- Низький рівень володіння:
 - аудіюванням
 - говорінням

Основні досягнення перекладних методів

Загальноосвітня спрямованість

Використання рідної мови

Забезпечення свідомого шляху оволодіння іноземною мовою

Більш глибоке пізнання рідної мови

Забезпечення знання системи мови

Забезпечення володіння перекладацькими вміннями

Основний недолік перекладних методів

Перекладні методи не забезпечували практичного володіння мовою в різних ситуаціях спілкування.

Приклади вправ із сучасних підручників

Grammar exercises

Practise the modals: insert the appropriate forms.

- 1. I'm sorry, but I must leave early (have to).**
- 2. When I was young, I played with dolls (used to).**
- 3. We should try to stay calm (ought to).**
- 4. Teachers must prepare lessons. (have to).**
- 5. Teenagers should be in bed by 11 o'clock (be supposed to).**
- 6. After he left, we could speak more easily (be able to).**

L1 for presenting new items to a class

- a man
- go
- a thing
- an apple
- a computer

- only
- think
- very
- young
- big

Висновки про перекладні методи

**Період існування
ГПМ – орієнтовно
200 років!!!**

**У сучасному навчанні ІМ
використовуються окремі
види вправ і прийоми
навчання за ГПМ.**

**Переклад вважався самим
простим, швидким і часто
найбільш точним
"шляхом " до пояснення
значень слів.**

**Вважалося, що ГПМ
відповідає
інтуїтивним
стратегіям учнів.**

продовження

Заощаджує час для використання певного слова в іншомовному контексті.

Визнає і враховує рідну мову учнів.

Дослідження свідчать про ефективність використання рідної мови у навчанні лексики (Лауфер, 2008).

Пригадайте матеріал попереднього розділу

Назвіть час виникнення перекладних методів (ПМ).

Наведіть прізвища основних представників ПМ.

Поясніть лінгвістичну основу ПМ.

Конкретизуйте психологічну основу ПМ.

Опишіть цілі навчання за ПМ.

Розділ 3

Прямий (безперекладний) метод навчання іноземних мов та його модифікації

1. Прямий метод навчання іноземних мов

2. Натуральний метод Максиміліана Берліца

3. Натуральний метод Стівена Крашена

Питання для розгляду

4. Метод Франсуа Гуена
5. Метод Макса Вальтера

6. Загальні висновки

The direct method of teaching was developed as a response to the Grammar-Translation method. It sought to immerse the learner in the same way as when a first language is learnt. All teaching is done in the target language, grammar is taught inductively, there is a focus on speaking and listening, and only useful 'everyday' language is taught. The weakness in the Direct Method is its assumption that a second language can be learnt in exactly the same way as a first, when in fact the conditions under which a second language is learnt are very different.

<https://www.teachingenglish.org.uk/article/direct-method>

Характерні риси прямих методів (ПрМ) навчання

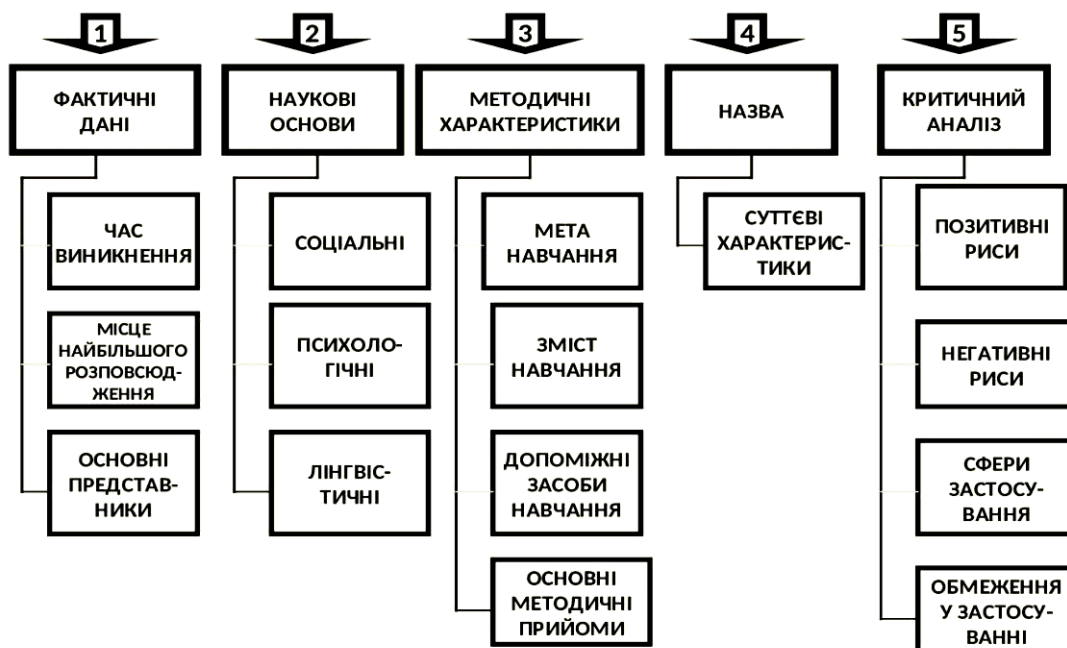
**Провідна мета –
навчання усного
мовлення.**

**Моделювання умов
природного способу
оволодіння ІМ
(спілкування з носієм
мови).**

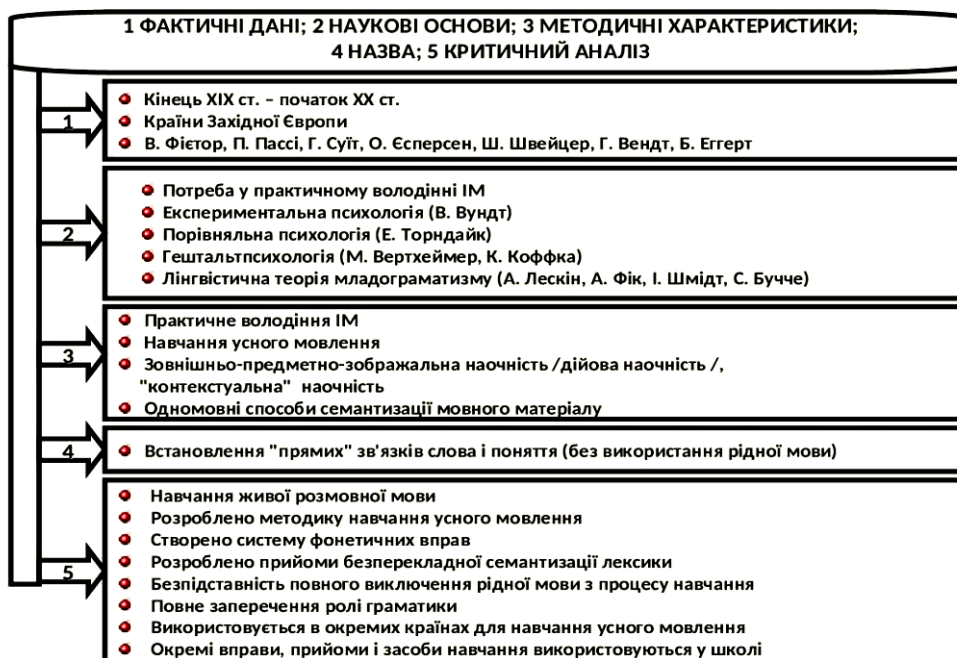
**Спосіб, подібний до
оволодіння дитиною
рідною мовою.**

**Наслідування готових
зразків мовлення,
багаторазового повторення
почутого та відтворення
нового матеріалу за
аналогією із засвоєним.**

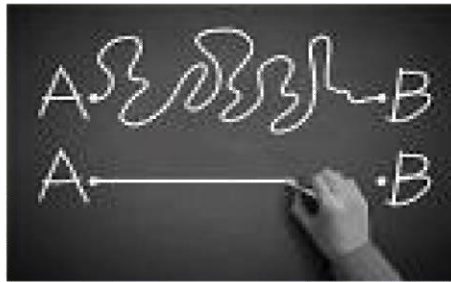
Схема аналізу прямих методів навчання ІМ

Основні характеристики прямого методу навчання ІМ

Фактичні дані

Час виникнення

70 – 80-і роки XIX століття

Країни розповсюдження

Західна Європа

США

Основні представники

Берліц М. Д., Крашен С. – США

Вальтер М., Фістор В., Еггерт Б. –
Німеччина

Гуен Ф., Пассі П., Лауденбах М.,
Швейцер Ш., Сімоно Е. – Франція

Суїт Г. – Велика Британія

Есперсен О. – Данія

Наукові засади

Соціальні передумови

Реформа виникла як реакція на граматико-перекладний метод, який переніс у викладання живих мов принципи навчання класичних мов.

Друга половина XIX ст. була ознаменована остаточною перемогою буржуазії в європейських країнах.

Суспільна потреба у практичному володінні ІМ (міжнародні контакти, колоніальна політика, міграція населення).

Виникнення руху за розробку нових методів, протилежних перекладним методам («Рух Реформи у викладанні іноземних мов»).

Назви методів періоду Реформ

Лінгвістичні засади

Младограма-тичний напрям у лінгвістиці, який включав німецьку школу (Г. Пауль, К. Бругман), московську школу Ф. Ф. Фортунатова, школу М. Бреалю у Франції та ін. (запропонували наукові принципи верифікації пізнання в лінгвістиці).

Г. Пауль

М. Бреаль

Лінгвістичні закони в галузях фонетики та орфографії: необхідність розрізняти звуки та літери; розроблено міжнародну фонетичну транскрипцію; фонетику виокремлено в самостійну лінгвістичну науку.

Младограматика

– школа у німецькій лінгвістиці XIX ст.. Вперше запропоновано застосовувати природничо-наукові принципи верифікації наукового знання до лінгвістики. Як конкретний приклад запропоновано гіпотезу регулярних фонетичних чергувань. Центральну роль у роботах младограматиків грало порівняльно-історичне мовознавство, зокрема, індоєвропейістика.

Вихідні положення младограматики

Пріоритет усного мовлення над писемним.

Міжмовне порівняння – некорисне.

Індуктивна граматики більш корисна ніж дедуктивна.

Лексика краще засвоюється у контексті.

Психологічні засади: поява нових прикладних галузей знань

Педагогічна психологія
(Каптерев П. Ф.)

Психологія поведінки / біхевіоризму
(Торндайк Е.)

Психологія навчання іноземних мов
(Беляєв Б. В.)

Асоціативна / гештальт-психологія
(Берклі Дж.)

Експериментальна психологія
(Вундт В.)

Вихідні положення психології

Пам'ять базується на асоціаціях, тому запам'ятовування та забування вербального матеріалу залежить від міцності асоціативних зв'язків.

Е. Торндайк

Беляєв Б. В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам. 2-е изд. Москва: Просвещение, 1965. 229 с.

Переклад як основний спосіб забезпечення міжмовних асоціацій слід замінити на асоціації між поняттям і словом іноземною мовою.

Методичні засади

Основні положення

- Практична спрямованість навчання (у першу чергу оволодіння усним мовленням).
- Виключення перекладу як способу навчання.
- Інтуїтивність (протиставлення свідомому оволодінню мовою з використанням правил).
- Широке використання наочності, що забезпечує зоро-слуховий синтез навчального матеріалу.

Інтуїція - це

Інтуїція (пізньолат. лат. *intuitio* — споглядання, від лат. *intueor* — уважно дивлюся, звертаю увагу) — багатозначний термін, який, залежно від контексту, може означати:

- Здатність людини у деяких випадках несвідомо, чуттям уловлювати істину, передбачати, вгадувати щось, спираючись на попередній досвід, знання і т. ін.; чуття, проникливість, здогад, передчуття, шосте чуття.
- У філософії — безпосереднє осягнення істини без досвіду і логічних умовиводів.

Цілі навчання за ПрМ

Вміння розуміти мовлення носіїв мови і висловлювати свої думки іноземною мовою.

Проникати в думки народу, мова якого вивчається (Franke F., 1884).

Пізнавати чужу культуру (Paul H., 1880).

Принципи навчання за ПрМ

- 1 • Штучне створення мовного середовища, аналогічного до умов, в яких дитина засвоює рідну мову.
- 2 • Безперекладне введення матеріалу і усне його закріплення.
- 3 • Індуктивне навчання граматики.
- 4 • Діалог «викладач – студент».
- 5 • Засвоєння навчального матеріалу шляхом імітації та утворення нових форм за аналогією.

Позитивні риси ПрМ

Перевага живої розмовної мови.

Розроблення методики навчання усного мовлення.

Створення системи фонетичних вправ.

Використання різноманітних безперекладних засобів семантизації лексики.

Використання культурологічних матеріалів.

Ведення занять іноземною мовою.

Негативні риси ПрМ

Ігнорування ролі свідомості в освітньому процесі.

Безпідставне виключення рідної мови з процесу навчання.

Повне заперечення ролі граматики, або ж виключно індуктивне її засвоєння.

Питання 2

Метод Максиміліана Берліца
(натуральний)
Berlitz method
(починає свою історію з 1878 р.)

Maximilian Delphinus Berlitz, 1852-1921, Нью-Йорк

Німецький і американський лінгвіст і педагог, розробник популярної методики навчання іноземних мов і засновник міжнародної системи шкіл, що використовують цю методику. Навчав англійської мови царя Миколая II.

Загальна інформація

Перша школа для дорослих М. Берліца була відкрита за кордоном у 1878 році.

200 таких шкіл було відкрито у Європі та Америці до 1914 року.

Метод мав назву «Метод Берліца».

Перша книга М. Берліца з'явилися у 1887 році.

Основні принципи навчання

Насамперед слід навчитися говорити, а вже потім опановувати навички читання і письма.

Лексику і граматику слід вивчати в природному розмовному контексті, в ході цікавої розмови.

Викладачами можуть бути тільки носії мови.

Учень бере активну участь у процесі навчання.

Рідна мова учня не використовується у навчанні

Повне виключення перекладу на рідну мову учнів.

Модель навчання

1. Вступ. Учень вперше зустрічається з новим поняттям. У більшості випадків, значення слова або виразу стає зрозумілим з контексту, в якому воно було використано. Коли введення проводиться правильно, коли новий вираз з'являється в правильному контексті, учень самостійно, без допомоги перекладу, розуміє і запам'ятовує це нове поняття.

2. Практика. Як тільки учень дізнався значення нового поняття, викладач допомагає йому поглибити і закріпити ці знання. В рамках основної теми, що розробляється на даному уроці, викладач задає спеціальні питання для того, щоб «розговорити» учня і «спровокувати» його на використання нової лексики.

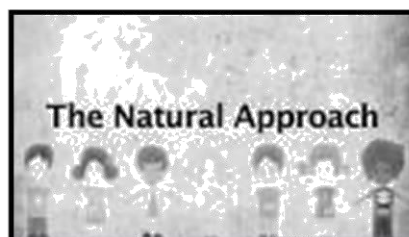
3. Ініціатива учня. Під час цієї заключної стадії учень бере на себе роль викладача, задає свої питання, робить короткі узагальнення пройденого матеріалу. Після виходу з класної кімнати використовує нову мову в реальному житті.

**Завдання до відеофільму
«Natural Approach _ Direct
Method of Language Teaching»
[https://www.youtube.com/watch
?v=oWMjNruvKzU](https://www.youtube.com/watch?v=oWMjNruvKzU)**

Ознайомтеся з відеофільмом і визначіть, які
прийоми навчання рекомендує викладач.

Питання 3

**Метод Стівена Крашена
(натуральний метод)
(1970-1980 роки)**

Stephen Krashen (1941 р., Чикаго, Іллінойс)

Професор у відставці університету Південної Каліфорнії, лінгвіст, фахівець з проблем прикладної лінгвістики. Закладені ним теоретичні принципи мали великий вплив на розвиток теорії засвоєння другої мови на її початковому етапі.

Одна з гіпотез авторів

Автори книги висувають гіпотезу про те, що кращі показники в оволодінні ІМ у дітей пов'язані виключно з низьким афективним фільтром: діти не бояться робити помилки і використовують мову для спілкування і виживання. Дорослі, які отримують достатню кількість навчального матеріалу і не мають емоційних блоків, мають абсолютно рівні показники успіху за якістю і більш швидкі за часом.

Гіпотези Крашена

- 1 • Гіпотеза засвоєння - вивчення (acquisition-learning hypothesis)
- 2 • Гіпотеза спостерігача (monitor hypothesis)
- 3 • Гіпотеза природньої послідовності (natural order hypothesis)
- 4 • Гіпотеза входу (input hypothesis)
- 5 • Гіпотеза емоційного фільтру (affective filter)

Завдання до відеофільму

Подивіться
відеофільм
«The
Natural
Approach
(Krashen)»

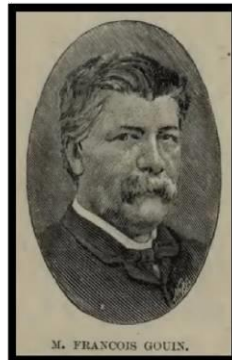
**Визначіть основну ідею методу
С. Крашена.**

**Уточніть, для якого етапу
навчання ІМ рекомендується цей
метод.**

Режим доступу
<https://www.youtube.com/watch?v=eTVbdstastI>

Питання 4

Метод Франсуа Гуена (F. Gouin)

Франсуа Гуен (1831 – 1896)

F. Gouin - професор паризької школи «Ecole pratiques des langues vivantes» - створив досить оригінальний метод навчання ІМ, несхожий на інші методичні системи, що з'явилися в період Реформи. Навчання мови у Гуена ототожнювалося з процесом фізіологічного розвитку мови і мислення дитини рідною мовою, з етапами пізнання їм дійсності. До таких висновків він прийшов в результаті спостереження за дітьми, зокрема за грою трирічного сина мірошника.

Основні принципи метода Гуена

Природне навчання мови ґрунтується на потребі людини висловлювати в хронологічній послідовності свої сприйняття і почуття.

В основу навчання мови має бути покладено не слово, а речення. Дієслово як засіб для вираження дій, процесів і станів є центром речення, навколо якого групуються іменники та інші частини мови.

Найбільш надійним є слухове сприйняття, тому основним засобом навчання мови має бути усне мовлення, а не читання і письмо.

Обов'язкові вимоги до процесу навчання

Хронологічна послідовність дій

Взаємозв'язок мети і засобів навчання

Реалізація інкубаційного періоду
(лише слухання)

Погляди Ф. Гуена

Внутрішня наочність, тобто дії і їх коментування в формі логічно послідовних пропозицій, підвищує інтерес учнів, мобілізує не тільки слухові і зорові аналізатори, а й рухові, найбільш розвинені у дітей молодшого віку.

Послідовність навчання має проходити від пасивного сприйняття до активного ставлення, від споглядання до дії.

На початковому етапі навчання, учень повинен тільки слухати, а не говорити, уподіблюючись немовлятам, які сприймають рідну мову і «виношують» її в собі, ще не вміючи говорити. Цей шлях підказаний самою «мудрої природою» (Gouin F., 1880).

Відмінності Методу Гуена

Не визнавав зображальну наочність як засіб семантизації: учень сам повинен уявляти ситуацію і вибрати певну послідовність дій.

Відмовився від використання діалогу, оскільки вважав його малоефективним.

НЕ виключав рідну мову з процесу навчання. Основним прийомом навчання вважав імітацію, а рідну мову використовував у процесі організації уроку, а також для контролю розуміння.

Зміст навчання

Лексичний запас: три групи слів (об'єктивна, суб'єктивна, образна лексика).

Так звані летючі серії лексики: матеріал для повсякденних бесід (вітання, прощання, поздоровлення тощо).

У підручнику кожній групі понять відповідало 50 -75 серій, які в свою чергу включали по 50 серійних вправ.

Вправа складалася з 18 – 30 фраз, за допомогою яких описувалася будь-яка дія. Наприклад, «Я відчиняю двері».

Методичні прийоми початкового етапу навчання

Пояснення нової теми рідною мовою, а потім іноземною. Перший "крок" складається з декількох фраз. Учитель вимовляє фрази і супроводжує їх відповідними діями.

Учні промовляють фрази вслід за вчителем, імітуючи його вимову.

Учитель повторює весь «шаг», учні мовчки виконують відповідні дії.

Краще підготовлені учні промовляють фрази, інші виконують дії.

Записування фраз, виокремлення дієслів.

Закріплення матеріалу відбувається за списком дієслів.

Методичні прийоми просунутого етапу

Допускається видозміна вправ або цілих серій: використовуються синоніми, образні вислови тощо.

Робота над читанням носить відтермінований характер.

Після завершення усного етапу роботи над серіями вправ і досягнення прогнозованих результатів учні переходять до читання уривків з художньої літератури.

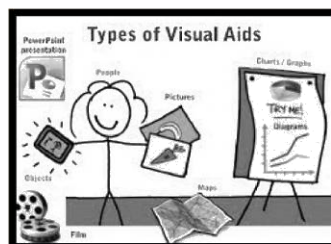
Перед читанням учитель знайомить учнів із загальним змістом уривка.

Наприкінці кожного уроку вчитель уточнює рідною мовою чи все зрозуміло і дає загальну оцінку роботі учнів.

Граматику вивчається одночасно з роботою над серіями.

Питання 5

Метод Макса Вальтера

Макс Вальтер (Max Walter)

Представник прямого методу

Написав багато теоретичних праць і практичних посібників

Близькуче знав мови, був наділений акторськими здібностями, чудово володів голосом, мімікою і жестами

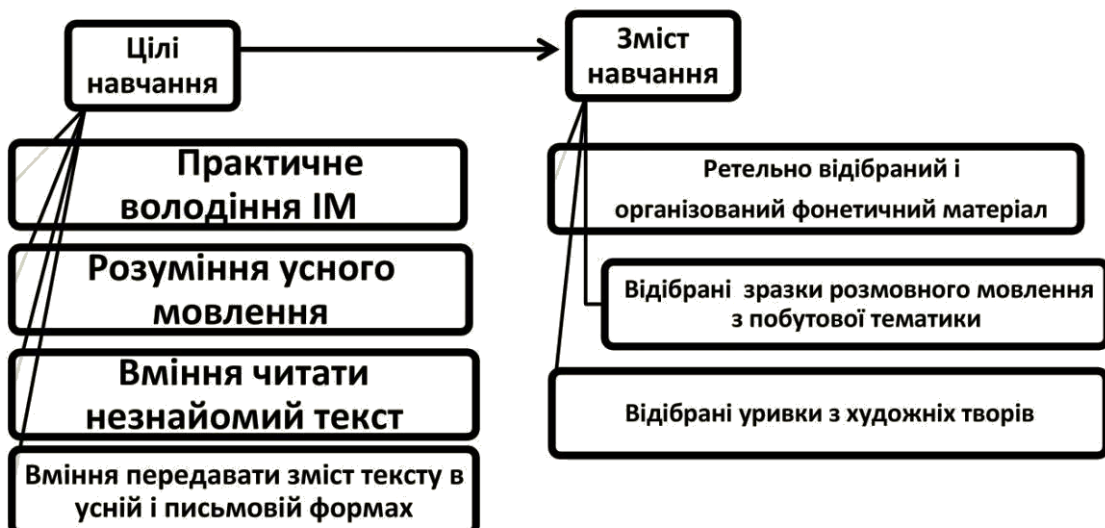
Цікаво і різноманітно проводив уроки, використовував вірші і пісні

Організував «зразкову школу» у Франкфурті-на-Майні

Викладав французьку мову

Проводив показові уроки

Цілі та зміст навчання

Принципи навчання

Основою навчання усного мовлення є слухові та кінестетичні відчуття.

Головну роль відіграють відчуття, а не мислення.

Мова вивчається на зв'язному матеріалі.

Фонетика знаходиться у центрі уваги.

Грамматика вивчається індуктивно.

Переклад замінюється широким використанням зображальної наочності (картинами).

Пояснення до принципів

Учням пояснювалась різниця між звуком і літерою; використовувалися спеціальні фонетичні таблиці.

Проводився усний фонетичний курс; імітація – основний прийом навчання вимови.

Пояснення вчителя – обов'язкові.

Більш уваги приділялося граматиці.

Розроблено послідовність роботи з картиною.

Ставлення до використання рідної мови – неоднозначне.

Прийоми навчання

Усний фонетичний курс: учні – пасивні реципієнти:

- прослуховування та повторення фраз і міні-текстів за викладачем

Послідовність вправ у підручнику:

- граматичні вправи (побудова речень з використанням прийменників)
- вправи на аудіювання (виконання команд учителя)
- опис дій з особистим коментарем учнів

Введення та закріплення нового матеріалу

Розповідь вчителя з одночасною демонстрацією наочності.

Розігрування ситуацій, театральні постановки, етюди.

Вправи на питання-відповіді, перифраз, угруповання, антонімічні та синонімічні заміни.

Перетворення діалогу в розповідь і навпаки.

Вправи до текстів, картин, ситуацій.

Загальні висновки

Прямий метод
зламав стару
методику
навчання ІМ.

Розроблено велику
кількість одномовних
вправ для навчання
усного мовлення.

Почалося широке
використання
наочності.

Однак, метод не
приніс
очікуваних
результатів.

Відбувся відрив мови
від мислення,
перебільшення ролі
механічної пам'яті та
асоціацій.

На початку ХХ століття
прямий метод вичерпав
себе і ніколи більш не
використовувався у
класичному варіанті.

© CanStockPhoto.com

Пригадайте матеріал попереднього розділу

Назвіть час виникнення прямих методів (ПрМ).

Наведіть прізвища основних представників ПрМ.

Поясніть лінгвістичну основу ПрМ.

Конкретизуйте психологічну основу ПрМ.

Опишіть цілі навчання за ПрМ.